

***Wewnętrzny System Doradztwa
Zawodowego
W Szkole Podstawowej Nr 1
im. Stanisława Jachowicza w Ostrołęce***

***Opracowanie:
Bożena Pszczółkowska***

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia i wyboru zawodu.

Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i pro aktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i pro aktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Działania kierowane do uczniów:

- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- informacja edukacyjna i zawodowa,
- udział w przedsięwzięciach lokalnych: targi edukacyjne,
- wycieczki do firm,
- autodiagnozę preferencji edukacyjnych i zawodowych,
- indywidualną pracę z uczniami potrzebującymi wsparcia w dokonaniu wyboru dalszego kształcenia,
- konfrontowanie samooceny uczniów z wymaganiem szkół i zawodów,
- przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych.

Działania kierowane do rodziców:

- informowanie o targach edukacyjnych,
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez stronę internetową szkoły),
- kierowanie w sprawach trudnych, do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych i urzędach pracy,

- włączenie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły,
- kształtowanie umiejętności wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji odnośnie wyboru szkoły zgodnie z zainteresowaniami ucznia,
- dostarczenie wiedzy o predyspozycjach dziecka,
- wspieranie w planowaniu możliwych ścieżek edukacyjno-zawodowych.

Działania kierowane do nauczycieli i specjalistów:

- diagnozowanie potrzeb i zasobów uczniów w kontekście planowania ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego,
- rozwijanie predyspozycji, zainteresowań i zdolności uczniów,
- przekazywanie wiedzy o ścieżkach edukacyjnych, ofercie szkół, zasadach rekrutacji, rynku pracy i zawodach przyszłości,
- umożliwianie poznawania przedstawicieli różnych zawodów i ludzi sukcesu.

Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy).

Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań:

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym,
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ,
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi,
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, na działania związane z doradztwem zawodowym,
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym,
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym,
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ,
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym,
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych,
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej,
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;

- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów,
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty),
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Formy, metody i techniki pracy doradczej adresowane do uczniów:

- Zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych,
- Udostępnianie informacji o zawodach, szkołach,
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- Udzielanie indywidualnych porad uczniom,
- Organizowanie wycieczek.

Metody w poradnictwie grupowym:

- Aktywizujące problemowe – burza mózgów, dyskusja.
- Metoda dramy – inscenizacje i odgrywanie ról.
- Metody testowe (kwestionariusze, testy).
- Metody audiowizualne – filmy edukacyjne, zasoby Internetu i programy multimedialne, prezentacje multimedialne.
- Mini wykłady, pogadanki.

Techniki- plastyczne, wzmacniające myślenie krytyczne oraz strategiczne gry i zabawy.

Korzyści wynikające z wdrożenia WSDZ:

- Kształtowanie aktywności zawodowej uczniów,
- Dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców,
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.

Instytucje współpracujące ze szkołą:

- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- OHP,
- Wojewódzki Urząd Pracy,
- Szkoły ponadpodstawowe,
- Policja,
- Nadleśnictwo Ostrołęka,
- WKU.

Ewaluacja

Ewaluacja jest niezbędna, aby działania doradcze na terenie szkoły były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów i ich rodziców. Pod koniec danego roku szkolnego (czerwiec) doradca zawodowy składa sprawozdanie z realizacji zadań.

Formy ewaluacji – rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami.

Program orientacji zawodowej dla klas I-III

Cel główny

Celem orientacji zawodowej w klasach I –III szkoły podstawowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz rozwijanie zainteresowań i pasji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe

I. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

Uczeń:

1. opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
2. prezentuje swoje zainteresowania na forum;
3. podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
4. podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
5. podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

II. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

Uczeń:

1. odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
2. podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
3. opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
4. omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje
5. opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
6. posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny

III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

1. uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
2. wskazuje treści, których lubi się uczyć;
3. wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całożyciowego poradnictwa kariery.

Uczeń:

1. opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;

2. planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
3. próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Osoby odpowiedzialne za realizację programu:

- wychowawcy,
- nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej,
- pedagog,
- psycholog,
- nauczyciele świetlicy.

Realizacja programu orientacji zawodowej odbywa się:

- na zajęciach edukacji wczesnoszkolnej w ramach realizacji podstawy programowej,
- w ramach wycieczek zawodoznawczych.

Metody pracy:

- pogadanki,
- burza mózgów,
- skojarzenia,
- konkursy,
- dni talentów,
- wycieczki,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- pokaz,
- prezentacja. **Efekty działań :**
- Uczniowie wiedzą, że są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu,
- Proaktywna postawa uczniów wobec pracy.

Ewaluacja działań:

- autorefleksja i samoocena uczniów (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć).

Program orientacji zawodowej w klasach IV-VI

Cel ogólny

Celem orientacji zawodowej w klasach IV –VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe

I. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

Uczeń:

1. określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia oraz kompetencje;
2. wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
3. podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
4. prezentuje swoje zainteresowania/uzdolnienia na forum z zamiarem zaciekawienia odbiorców

II. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

Uczeń:

1. wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady dla poszczególnych grup, opisuje różne drogi dojścia do nich oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
2. opisuje, czym jest praca i jej znaczenie w życiu człowieka;
3. podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
4. posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
5. wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

1. wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów) oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
2. wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
3. samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

Uczeń:

1. opowiada o swoich planach edukacyjnych i zawodowych;

2. planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
3. próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio, jak i pośrednio (otoczenie) z jego osobą .

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas IV –VI są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klasy I –III szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII –VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych.

Osoby odpowiedzialne za realizację programu:

- wychowawcy,
- nauczyciele,
- pedagog,
- psycholog,
- nauczyciel bibliotekarz.

Realizacja programu orientacji zawodowej odbywa się :

- na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych (lekcje przedmiotowe),
- w ramach wycieczek zawodoznawczych do szkół zawodowych, firm.

Metody pracy

- pogadanki ,
- burza mózgów,
- skojarzenia ,
- konkursy, dni talentów,
- wycieczki,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- pokaz,
- prezentacja.

Efekty działań:

- Rozpoznaje swoje zainteresowania, mocne i słabe strony, umiejętności,
- Wzmacnianie postawy samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości uczniów tj. przekonania, że oni są podmiotami własnych działań zdolnymi do wprowadzania zmian w swoim otoczeniu,
- Przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych,
- Zna wartość pracy i znaczenie pracy w życiu człowieka,
- Zna czynniki wyboru zawodu.

Ewaluacja działań

- pytania ewaluacyjne do uczniów (umożliwiające uczniom np. samoocenę własnej aktywności na zajęciach, samoocenę stopnia zrozumienia/przyswojenia poruszanych treści),
- autorefleksje uczniów (swobodne wypowiedzi zarówno na rozpoczęcie, jak i zakończenie zajęć),
- analizę wytworów pracy uczniów.

Program orientacji zawodowej dla klas VII-VIII

I. Cel ogólny doradztwa zawodowego.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomości własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

II. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów.

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które jednocześnie wyznaczają treści programów doradztwa zawodowego:

- 1. Poznawanie własnych zasobów**, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
- 2. Świat zawodów i rynek pracy**, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
- 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia);⁴
- 1.2 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;
- 1.3 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.4 charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej;
- 1.5 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania;
- 2.2 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;
- 2.3 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców
- 2.4 dokonuje autoprezentacji;
- 2.5 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.6 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- 4.2 podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.3 określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;
- 4.4 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania do życia w rodzinie, co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu

V. Warunki i sposoby realizacji programu.

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych,
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanym w szkole np. projekty edukacyjne lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, dniach otwartych w szkołach ponadpodstawowych, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy).

Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej zostali włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. Wojewódzki Urząd Pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), Zajęcia w ramach orientacji zawodowej powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących¹ dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników

zajęć oraz celów, jakie mają zostać osiągnięte.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest wolontariat. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji.

Doradztwo zawodowe w klasach VII–VIII powinno być ukierunkowane na kształtowanie:

- proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;
- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, powinny pełnić funkcje wspomagającą, a ich wyniki należy omawiać indywidualnie.

VI. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania

Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej mają wspierać uczniów w procesie przygotowania do wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania rekomenduje się, aby podczas zajęć kształtować umiejętność uczniów do autorefleksji i samooceny. Sprzyja to budowaniu większej otwartości uczniów, ich aktywności i zaangażowaniu, motywacji do udziału w dyskusjach i do wyrażania własnych opinii, jak również skłania do refleksji.

VII. Ewaluacja programu

Realizacja programu powinna być na bieżąco monitorowana.

Proponowane techniki analizy jakościowej programu to:

- analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć),
- analiza wytworów uczniów,
- obserwacja poziomu zaangażowania i motywacji, zachowania uczniów,
- rozmowa doradcza z uczniem.